

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

**ЛІБЕРАЛЬНІ МЕДІАРЕСУРСИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ
ПРОПАГАНДИ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕКАНАЛУ «ДОЖДЬ»
ТА ВІДЕОБЛОГІВ МАКСИМА КАЦА І ЮРІЯ ДУДЯ)**

Кваліфікаційна робота
студентки 5 курсу
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 061 «Журналістика»
Шопіної Аліни Сергіївни

Науковий керівник:
Калашник Неоніла Борисівна,
старший викладач
кафедри журналістики

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I	
1.1 Причини умови, способи, умови, способи, як російський медіа контент потрапляє до українського споживача інформації	5
1.2 Вплив російських ліберальних медіаресурсів на українського споживача інформації в умовах війни	8
Розділ II	
2.1 Загальна характеристика Юрія Дудя як журналіста та проекту «Вдудь»	11
2.2 Особливості проекту «Вдудь»	12
2.3 Успіх серед українського глядача	13
2.4 Загальна характеристика Максима Каца як відеоблогера та проекту «Максим Кац»	15
2.5 Особливості проекту «Максим Кац»	18
2.6 Успіх серед українського глядача	19
2.7 Загальна характеристика інтернет-видання «Дождь»	23
2.8 Особливості інтернет-видання «Дождь»	25
2.9 Успіх серед українського глядача	27
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Журналістика як соціальний інститут, що забезпечує суспільну діяльність зі збирання, обробки, періодичного розповсюдження масової інформації через канали масової комунікації на масову аудиторію¹, гармонійно розвивається через міжнародну взаємодію у поширенні суспільно важливої інформації, обмін досвідом та співпрацю у медіа проєктах. Це сприяє популяризації журналістських стандартів, покращенню медіа продуктів, пошуку нових методів роботи.

Довгий час українські журналісти мали професійні зв'язки з колегами з пострадянського простору, продукували спільний контент на телебаченні, радіо та у пресі, розрахований на поширену аудиторію населення цих країн. Такий матеріал для більшого охоплення генерували російською мовою. Міжнародна співпраця між медіа представниками України та країнами СНГ у перехідний період розпаду Радянського Союзу принесла свої здобутки у розвиток української незалежної журналістики. Проте, коли потенціал четвертої влади однієї з країн через призму кривого дзеркала відбивається у вигляді пропаганди, підтримуючи воєнні дії на території країни-сусіда, про минуле співробітництво між журналістами на професійному рівні не може йти мови.

Актуальність роботи. 24 лютого 2022 року Україна розірвала дипломатичні відносини з Російською Федерацією після початку її вторгнення та визнання Росією незалежності «ДНР», «ЛНР». Проте не всі українці розірвали свої медіа стосунки з країною-агресором, продовжуючи створювати та споживати російський контент інформаційного чи

¹ Лаврик О. В. Основи журналістики: Навчально-методичний Л 13 посібник для студентів зі спеціальності "Журналістика". – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 73 с.

розважального характеру.² Якщо позиція офіційних медіа ресурсів Росії як тоталітарної країни зрозуміла – підтримка та виправдання путінського режиму, підігрування фейковими новинами, постановочні репортажів, викривлення поняття «війна» на «спецоперація», фальсифікація заяв лідерів іноземних держав, то позиція більшості лідерів думок серед представників «молодої» російської журналістики залишається у сірій зоні між відвертою пропагандою та «лагідною русифікацією».

Проблема дослідження. Чи може журналістика бути поза політикою в умовах війни? Яким чином матеріал російських журналістів доходить до українського глядача в умовах заборони трансляції телевізійних каналів та обмеженого доступу інтернет-ресурсів Росії? Які ідеї просувають російські ліберальні медіаресурси на українського споживача інформації?

Об'єкти дослідження. Контент відеоблогів Юрія Дудя, Максима Каца та інтернет-видання «Дождь».

Мета: дослідити відеоблоги Юрія Дудя, Максима Каца, матеріал інтрнет-видання «Дождь». Розкрити причини, умови, способи, як вони потрапляють на український медіа ринок. Схарактеризувати їх вплив на підписників в умовах війни.

²https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_de ntichn_st_patr_otizm_c_nnost_17-18_serpnya_2022.html

РОЗДІЛ І

1.1 Причини, умови, способи, як російський медіаконтент потрапляє до українського споживача інформації

Заборона на російські телеканали в Україні була введена у зв'язку з політично-воєнним конфліктом між Україною та Росією, з метою запобігання поширенню пропагандистського контенту та маніпуляцій з боку російських медіа, які можуть впливати на українську суспільну думку та національну безпеку.

Історія захисту українського медіапростору від російського телебачення почалася у 2014 році, у зв'язку з ескалацією конфлікту між Україною та Росією. Основні етапи заборони:

Липень 2014 року: Уряд України встановив санкції проти російських медіаорганізацій, що включали заборону ретрансляції російських телеканалів "Перший канал", "Росія-1" та "НТВ" українськими операторами телебачення.

Жовтень 2014 року: Кабінет Міністрів України видав постанову про заборону ретрансляції російських телеканалів українськими операторами кабельного телебачення. Українські оператори були зобов'язані припинити ретрансляцію російських каналів.

Березень 2015 року: Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України прийняла рішення про відкликання ліцензій на ретрансляцію російських телеканалів, зокрема "Першого каналу", "Росії-1" та "НТВ". Це означало, що оператори більше не мали права ретранслювати ці канали на своїх платформах.

Травень 2017 року: Верховна Рада України приймає закон, що забороняє ретрансляцію російських телеканалів на території України. Закон набуває

чинності з 20 травня 2017 року. Блокування стосується як прямої ретрансляції російських каналів, так і ретрансляції програм, які виробляються цими каналами, а також російських продуктів та послуг на території України.

Відмова від російських телеканалів спричинила значний вплив на медіаландшафт в Україні. Вона стала частиною більш широкої стратегії інформаційної безпеки країни, спрямованої на зменшення впливу російської пропаганди та захист національних інтересів. Хоча й висловлювалися критичні зауваження, що блокування російських телеканалів супроводжується обмеженням свободи слова та права на інформацію. Та навіть попри запроваджені заходи з боку держави, російський контент все одно якимось чином потрапляє до українського споживача.

Способи, як російський медіа контент потрапляє до українського споживача інформації.

Країна агресор використовує різні шляхи та стратегії для того, щоб її пропагандистські матеріали продовжували добиратись до української аудиторії.

1. Супутникове телебачення.

Цілком можливо отримати доступ до російських телеканалів через супутникові та кабельні системи. Деякі оператори кабельного телебачення можуть порушувати закон, надаючи доступ до російських каналів, незважаючи на заборону. Нелегальне підключення російського телебачення може включати в себе використання пристроїв, що обходять системи контролю та шифрування, а також встановлення незаконного обладнання.

2. Інтернет.

Інтернет є одним з найбільш популярних способів отримання інформації у світі. Натрапити на російський контент користувач може випадково, а може й за власної ініціативи. Наприклад, український юзер за своїм бажанням перейде на YouTube та знайде матеріал від російських контентмейкерів. Або ж може подивитися відео від українського блогера,

знятого у співпраці з російським. І таким чином відкриє для себе нового інфлуенсера. Алгоритми ж YouTube нещадно почнуть пропонувати пов'язаний російський контент.

Те саме стосується й інших веб-сайтів. В інтернеті майже немає офіційно заборонених російських новинних сайтів, тому за власним кліком мишки у пошуку істини будь-хто може стати жертвою російської маніпуляції у новинах.

3. Соціальні мережі.

Безневинні Instagram та tiktok, покликані вгамувати нудьгу та урізноманітнити дозвілля, теж можуть стати небезпечною зброєю в руках майстрів пропагандистської справи. Наприклад, відомі випадки, коли блогерам почали поступати замовлення на відео зі сценарієм на підтримку російської армії у Тікток, хоча додаток все ще є забороненим на території РФ. Також на початку війни був вплив постів в Instagram на підтримку дій влади країни окупанта від зірок естради та блогерів з аудиторією поменше. Що сценарії для відео, що пости для інстаграму – були однаковими за композицією, текстом. Такий спосіб проникнення російського контенту може бути особливо небезпечним для дітей та підлітків, оскільки в них ще добре не розвинуте критичне мислення, авторитет улюблених блогерів, що будувався роками, не розіб'ється об скелю розчарування так швидко, як у дорослого.

4. Месенджери. На прикладі Telegram.

Користувач може самостійно знайти російський новинний канал або ж натрапити на нього через рекламу самого додатку.

5. Через медіа-контент українських контентмейкерів.

Іноді пропагандистські матеріали російських медіа можуть бути перекладені або перепощені з коментарем українського блогера, що ділиться цим контентом через свої власні канали або соціальні мережі.

6. VPN-сервіси.

Вони надають можливість користувачу перейти на будь-яку бажану сторінку, навіть якщо вона знаходиться під офіційною заборонаю. Сервіси користувалися великою популярністю, коли тільки встановили заборону на Яндекс, Вконтакте, Mail.ru.

Аналізуючи вищенаведені способи того, як російський контент потрапляє в український інфопростір, можна зробити висновок, що український споживач може грати активну та пасивну роль у цьому. Наприклад, коли особа самостійно шукає російські джерела інформації та перетворює історію свого браузера на один Rutube – це активне сприяння проникненню контенту країни-агресора у своє медіаполе. Коли ж користувач переглядає українські чи міжнародні сайти, а звідти за пов'язаною темою через алгоритми дізнається про російські новини – це вже пасивне влізання у російський медіапростір. Споживачам інформації важливо бути критичними та здійснювати перевірку джерел, а також шукати різні точки зору, щоб отримати більш об'єктивну картину подій.

1.2 Вплив російських ліберальних медіаресурсів на українського споживача інформації в умовах війни

Ліберальні медіаресурси - це медійні платформи, видання, телеканали або веб-сайти, які представляють ліберальну політичну позицію і спрямовані на поширення інформації, аналізу та думок, що сприяють розвитку демократії, свободи слова та громадянського суспільства.

Ці медіаресурси можуть висвітлювати політичні, економічні, соціальні та культурні питання, а також аналізувати події в Росії та за її межами. Вони надають платформу для розгортання дискусій, висловлювання різних точок зору та критики влади.

Ліберальні медіаресурси зазвичай підтримують такі цінності, як демократія, права людини, свобода слова, ринкова економіка та розвиток громадянського суспільства. Вони можуть ставити питання про корупцію, недоліки влади та невиконання закону, зосереджуватися на міжнародних подіях та глобальних проблемах.

В умовах війни російські ліберальні медіаресурси можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на українського споживача інформації. Важливо розуміти, що цей вплив може бути об'єктивним або суб'єктивним, кожен споживач вирішує, які джерела він сприймає та в якому контексті.

До позитивного впливу можна віднести:

Доступ до альтернативної інформації.

Російські ліберальні медіаресурси можуть надати доступ до інформації, яка може бути відмінною від офіційних поглядів, що поширюються в українських джерелах. Це може допомогти отримати ширший спектр думок і розширити розуміння ситуації. Проте користь вона може принести тільки у разі розвинутого критичного мислення та розумного споживання інформації.

До негативного впливу можна віднести:

Вплив на громадську думку.

Ліберальні медіаресурси можуть впливати на громадську думку в Україні поширюючи свої погляди та аргументи, пропагуючи ідеї, що можуть нашкодити державності України та посіяти сумніви у населення.

Потенційні маніпуляції та дезінформація.

Важливо бути обережним щодо російських ліберальних медіаресурсів, оскільки вони також можуть використовувати маніпуляції та дезінформацію. Вони можуть розповсюджувати неправдиву інформацію або спотворювати факти, що може призвести до викривлення розуміння подій.

Вплив на настрої та стереотипи.

Російські ліберальні медіаресурси можуть впливати на настрої та стереотипи українського споживача інформації. Вони можуть висвітлювати образ Росії, її політичних лідерів та подій у вигідному їм світлі.

При споживанні російських ліберальних медіаресурсів в умовах війни, важливо застосовувати критичне мислення, перевіряти достовірність інформації та розглядати різні джерела, щоб отримати більш об'єктивне уявлення про ситуацію.

РОЗДІЛ II

2.1 Загальна характеристика Юрія Дудя як журналіста та проекту «Вдудь»

Юрій Дудь – жертва російських репресій чи єррий–кардинал ліберально налаштований росіянин?

В минулому - успішний спортивний журналіст, сьогодні - «іноземний агент», власник ютуб каналу «Вдудь», що за 6 років випуску інтерв'ю з відомими гостями та документальними фільмами набрав аудиторію у 10,3 млн підписників, 1 969 534 564 переглядів, увійшов у рейтинг найоплачуваніших російських блогерів від Forbes Russia.

Проект «Вдудь» - це інтернет-шоу у форматі інтерв'ю Юрія із запрошеною знаменитістю. Інтерв'ююваним може бути будь-хто за професією: блогери, письменники, бізнесмени, музиканти, політики - вже побували по ліву сторону екрану. Наразі вийшло 10 сезонів, 142 епізоди шоу. З другого сезону у відеоблозі присутній формат документальних фільмів – про діячів російської культури, проблемні питання у минулому та сьогоденні країни.

Проект Юрія має схвальні та негативні оцінки від колег-співвітчизників.

«Видатний журналіст, який чує час, відчуває серцем і продовжує традицію справжньої щирої публіцистики», який [своїми документальними фільмами] «робить для російської журналістики сьогодні більше, ніж будь-хто», - продюсер нічного ефіру та ведучий на телеканалі «Дождь» Михайло Козирев.

«Родоначальник нового витка інтерв'ю «віч-на-віч» та «чудо YouTube», - висловила журналістка Ксенія Ларіна, відзначивши

розкутість і чесність ведучого, точність емоційних акцентів і непередбачувану драматургію бесіди, яка завжди підпорядкована своїй внутрішній логіці.

Також медіа діяч заробив підтримку від телекритика Ірини Петровської, письменника-опозиціонера Дмитрія Бикова, політичного діяча з антивоєнними настроями Євгенія Ройзмана, журналіста Юрія Саприкіна (стаття «Д-Дудь»).

Різко негативно критику - звинувачення у бездарності, непрофесіоналізмі та перехід на особистості - Юрій здобув від пропагандиста Володимира Соловйова та депутата Державної Думи Росії Віталія Мілонова.

У вересні 2019 року Дудь був удостоєний премії GQ Росія «Людина року» у категорії «Обличчя з екрану». У 2020 році Юрій став «Героєм року» за версією читачів журналу «Forbes life».

2.2 Особливості проекту «Вдудь»

Жанр інтерв'ю на ютубі не новий, проте, що так привабило 10,3 млн підписників?

1. Розкутість в інтерв'ю. Між ведучим та гостем немає бар'єра офіційної поведінки, дотримання суворих меж у питаннях та необхідності «додавити» гостя, щоб почути конкретну відповідь. Герої епізодів теж можуть ставити питання ведучому, брати на себе ініціативу у діалозі. Дудь може спокійно перебити співбесідника, щоб зробити діалог більш динамічним. Випуски нагадують здебільшого зустрічі старих приятелів, що можуть попліткувати, пожартувати, посперечатися, полаятися.

2. У випусках Юрій дозволяє собі бути емпатичним. За темпераментом ведучий здається флегматичним, трохи байдужим. І коли він виходить за ці рамки: допускає різкий коментар слів інтерв'ююваного,

виражає співчуття, проголошує думку майбутнього глядача випуску – це підкупає аудиторію.

3. Головне правило в інтерв'ю – ніяких правил. Невідомо, хто буде наступним гостем. Невідомо, куди заведе бесіда. Невідомо, де ведучий та гість опиняться в наступному кадрі – активна динаміка завжди чіпляє на гачок інтересу.

4. Гнучкість образу інтерв'юера. На відміну від багатьох колег-співвітчизників по жанру Юрій змінюється від випуску до випуску. В уяві глядача немає асоціації: Дудь – провокатор, як Ксенія Собчак чи Альона Блін, Дудь – скандаліст, як «Ніжний редактор». Його питання та тактика ведення інтерв'ю – завжди сюрприз і для гостя, і для глядача.

5. Питання, що дійсно цікавлять аудиторію. До багатьох інтерв'юерів приходять цікаві гості, та не всі ведучі можуть так вдало розкрити персонажа чи поставити питання, що буде дійсно цікаво суспільству. Більшість шоу у форматі інтерв'ю перетворилися на «теревені» без актуальності та соціальної користі. У Юрія ж вдало виходить тримати баланс між легкою бесідою та допитом гостя, ставити питання, які хоче почути саме глядач.

2.3 Успіх серед українського глядача проекту «Вдудь»

У блогера велика база прихильників з України. Після того, як він виразив свою позицію в Інстаграмі «Проти війни – за мир» підтримка та лояльність в його сторону тільки збільшилася. Проте не можна не побачити, як з початку війни між Україною та Росією Дудь працює на стороні ліберальних пропагандистів, проводячи м'яке зросійщення української аудиторії.

Першим та показовим кроком у цьому напрямі з початку повномасштабного вторгнення став відеопроєкт на Youtube «Людина під

час війни». Юрій приїхав до свої давніх друзів у Будапешт, що допомагають українським біженцям. Протягом усього фільму росіяни зображені добрими благородними янголами, що готові допомогти людям у біді. Українці в свою чергу радо приймають їх допомогу. Зворушлива картина єднання двох народів. Об'єднання українського та російського народів – це улюблений мотив російських пропагандистів, проте на відміну від них, Юрій подає цю ідею м'яко, на фоні добрих вчинків та естетично приємної картинки.

Другим моментом прояву улюбленого прийому пропагандистів є промова однієї з гостей випуска у бесіді з Юрієм:

- Як ви відреагували, коли дізналися, що ми з Росії? – запитав блогер.

- Ну, я відреагувала нормально, адже ми не можемо узагальнювати, вішати ярлик на всіх людей з Росії, що вони усі такі. – відповідь учасниці фільму, що є україркою.

У цьому відрізку відпрацьовується наратив, що росіяни не несуть колективну відповідальність за дії політичного апарату та армії країни агресора.

Пізніше цю ж тезу озвучить російська сторона:

- Я не хочу брати на себе відповідальність Путіна та його «шайки».

У своєму ролику Дудь використав і прийом об'єднання народів на основі спільної думки, і подвоїв ефект тези про зняття відповідальності з росіян. З себе, до речі, Юрій теж зняв обов'язок відповідати за дії політиків країни, чітко відокремлюючи себе та Росію: «Позиція російської пропаганди, що в Україні є приниження російської мови, і ми... Росія за це бореться, щоб цього не було».

У фільмі також є спроба знайти ще одного винуватця, щоб перемкнути на нього увагу та привести його до відповідальності за бездіяльність: «Посольство США в Будапешті нічого не робить для біженців», - заявляє одна з доброчинців. Цікаво, чому саме обрали

США? Чи не через те, що у всіх бідах російські Соловйови звертають та винуватять США, що вони розв'язали та спонсорують війну?

Проект «Вдудь» здебільшого розрахований на молоду аудиторію, в цьому полягає його небезпечність. Адже під образом «свого хлопця» Юрій легко може приспати критичну оцінку фактів у довірливого споживача інформації. Оскільки популярність Юрій завоював ще за декілька років до початку війни, то його авторитет є міцним, і відданим прихильникам може бути важко ставити його тези під сумніви.

Навіть, якщо відео Юрія дивиться досвідчений шукач маніпуляцій та пропаганди, якому за радість буде розібрати відео з каналу з коментарями та попередити українських глядачів, то все одно ідея не принесе користі. Адже, по-перше, український контентмейкер добровільно поширюватиме контент російського ліберального пропагандиста, передаючи йому в руки ще більше української аудиторії.

По-друге, він накручуватиме йому перегляди на канал. Дудь активно використовує свій відеоблог як майданчик для розміщення реклами. І чим більше переглядів буде на тій рекламі, тим більше грошей він за неї отримає та, на жаль, частина від тих грошей піде на сплату податків РФ. Потім же ці гроші перетворяться на свинець та кров українського народу.

2.4 Загальна характеристика Максима Каца як відеоблогера та проекту «Максим Кац»

«- Політичний блогер з ютуб каналом на 700 тисяч, хто ти без нього? - Урбаніст, депутат, бізнесмен, перший чемпіон Росії з покеру», - коментар під відео з самопрезентацією блогера від 21 квітня 2021 року.

Максим Кац – успішний російський блогер з аудиторією 1.76 млн. підписників у Youtube, 303,9 тисяч – у twitter, 190 тисяч – Instagram, 94.1 тисяч – telegram. Наразі інфлуенсер має репутацію опозиціонера російської влади, сильний політичний імідж, образ «людини з народу», що сама проклала собі шлях до успіху. Чоловік здобув прихильність серед аудиторії з України, Білорусі, Росії.

Загальна характеристика відеоблогу в Youtube

20 липня у 2008 році Максим Кац створив однойменний блог у Youtube, який відображає історію його діяльності як бізнесмена, урбаніста, політика та громадського діяча. Перше відео на каналі вийшло у 2012 році, але до 2015 року блог зовсім не розвивався. Дебютні випуски на тему розбудови міст, аналіз пропаганди у сюжетах російських новин, есеїстичні виступи не збирали велику кількість переглядів, проте з початком виходу політичного контенту на актуальні теми – глядач зацікавився, збільшилися активність, охоплення аудиторії та кількість підписників.

«Зірковий час» прийшов до блогера у 2020 році що було відмічено срібною кнопкою Youtube як автора, чий канал виріс до 100000 підписників. У той же час Максим Кац збільшив частоту виходу відеороликів до одного відео на 10 днів, сценарій випусків ускладнив свою структуру, монтаж став більш професійним, а теми – більш влучними відносно інтересу глядачів.

Який контент приніс колосальний зліт та успіх блогера?

Випуски про коронавірус, вибори президента Росії, огляд на події у Білорусі, дебати з Навальним, розкриття російських пропагандистів, відео про права людини, історичні персоналії, свіжі ідеї перебудови та покращення життя російських містян виявилися перепусткою у світ великого блогінгу для інфлуенсера. Період 2020-2022х років був досить бурхливим в громадському та політичному житті, що викликало тривогу та занепокоєння у суспільстві: в аудиторії були питання, та Максим Кац мав на них відповіді і міг заспокоїти, обнадіяти, розповісти про можливе краще майбутнє.

Instagram

Вагому частину проекту «Максим Кац» також складає соціальна сторінка блогера в Інстаграм. Наразі в акаунта maxim_katz - 190 тисяч послідовників. Перший пост вийшов від 8 квітня 2020 року. З самого початку сторінка виконувала функцію «афіші» до відео на Youtube каналі, анонсує відео, що вийдуть, та направляючи на наявні.

23 серпня 2020 року вже з'явився перший експертний пост, що задав тенденцію на зміни у контенті сторінки. Також у стрічку профілю почали додаватися світлини з моментами особистого життя блогера. З того часу підвищилася лояльність та активність серед підписників на сторінці, проте активного діалогу з ними блогер у коментарях не веде.

Twitter

Майданчиком для спілкування з прихильною аудиторією та хейтерами є Twitter блогера – 303.9 тисяч підписників. Інфлуенсер репостить записи про себе з інших сторінок, висловлює думку щодо них, відповідає на суспільно цікаві питання, вступає у полемічні діалоги з іншими користувачами twitter.

Пости теж наявні, проте блогер добре розуміє характер соціальної мережі, тому публікує їх в адаптованій до неї формі, у вигляді заміток та коротких коментарів. Якщо в акаунтах Youtube та Instagram Максим Кац проявляє себе здебільшого як незалежний експерт, що об'єктивно намагається розглянути питання та різнобічно його розкрити, то у Twitter він дозволяє собі відступити від того образу, писати від імені власних вражень.

Telegram

«Канал Максима Каца» - активний від 16 грудня 2016 року, має 93 901 підписників. На початку його ведення Максим ділився актуальними на той момент подіями з його політичної діяльності, посиланнями на його статті за темою містобудування на інших ресурсах. З розвитком Youtube блогу телеграм канал почав виконувати ту ж функцію, що і інстаграм блогера на

початку його ведення: анонсувати відео на головному майданчику з контентом - на Youtube.

Окрім посилань на випуски свого блога, Максим Кац ділиться інформацією щодо новинок на акаунті «Об'єктив». Фактично цей відеоблог є другим великим проектом Максима Каца у блогосфері: він допомагав зібрати кошти на функціонування каналу на стрімах, займався його розкруткою. Коментарі до «Канал Максима Каца» закриті, емодзі реакції теж заборонені. У блогера був особистий телеграм канал, проте наразі він не функціонує.

Образ простого хлопця з народу, що своїм талантом до математичних розрахунків заробив гроші через професійну гру у покер, відкрив малий бізнес з кавовими машинками, прагнув покращити рівень комфорту життя людей у рідних містах, а потім, не соромлячись свого грального минулого, пішов у політику для втілення конкретних дій, викликав симпатію та полюбився багатьом. На додаток до цього, на Youtube каналі є два повних автобіографічних відео, в яких блогер розказує про свій життєвий та професійний шлях з самого дитинства до теперішнього часу, а в Instagram ділиться світлинами з особистого життя у форматі «тут і зараз». Він вільно виражає свій погляд у багатьох спірних питаннях, часом кидаючи виклик суспільній думці. Діяльність Максима Каца є відвертою та прозорою у медіапросторі, що теж завойовує прихильність глядачів, йде на користь його репутації як громадського діяча та будує імідж «чесного політика».

2.5 Особливості проекту «Максим Кац»

Імідж Максима Каца – це успішний продукт симбіозу його творчості як блогера та політика, у якому його блогерська діяльність виконує функцію прокачки його авторитету серед потенційних виборців. Зі свого боку політичний досвід та відображення громадянської позиції наповнюють

відео цікавим аудиторії актуальним контентом, що дозволяє йому розвиватися у медіасфері та охоплювати більшу кількість людського трафіку.

Можна зробити передбачення, що у вибудованому за час війни образі «опозиційного месії» чоловік готує собі трамплін для потужного стрибка у світ великої політики у майбутньому. Ці здогадки підтверджуються неодноразовими натяками у відео на Youtube та описом в telegram каналі «Канал Максима Каца»: «Колись оберуся мером Москви:)».

Фактом же є, що блогер вже зараз літає на висоті великих рекламних проєктів та заробітків на інтеграціях. Максим Кац співпрацює з рекламним агентством «Авторские медиа» – «ексклюзивним сейлером реклами у блогерів». Аналізуючи серйозність підходу до розміщення реклами у блозі Максима Каца (бронювання місць для рекламодавців у спеціальних випусках, можливість ускладненої інтеграції у відеоролик (тестування продукту, додаткові зйомки), пакетні пропозиції, мінімальна вартість реклами – 17 000 рублів за посилання у закріпленому коментарі під відео на Youtube або активне посилання у профілі в інстаграм на день) можна зробити висновок, що проєкт «Максим Кац» - це ще й успішний бізнес-кейс, з вибудованою стратегією, що розвивався під пильним наглядом Smm-спеціалістів та за участі великої команди продакшену.

2.6 Успіх серед українського глядача проєкту «Максим Кац»

Відповідно зі статистикою переглядів за 22 березня- 18 квітня 2020 року, наданою рекламним агентством «Авторские медиа», Україна посідала друге місце за кількістю та часом переглядів відео на Youtube каналі «Максим Кац» – 113, 524 (5,5% від загальної кількості переглядів) та 17, 061, 8 відповідно.

Напередодні війни та на її початку успіх серед українського глядача підвищився, 15 лютого - 14 квітня 2022 року: 4,224,856 (16.8% від загальної кількості переглядів) та 785,316.9.

Станом на 14 квітня – 11 травня 2023 року ситуація не змінилася, українська аудиторія все ще є лідуєчим споживачем російського контенту у відеоблозі: 4,468,904 переглядів(14,6% від загальної кількості переглядів) та 806, 808.9 – час переглядів.

Чому навіть за умови війни, що триває більше року між Україною та Росією, блогер зі сторони окупанта має такий вплив на українську аудиторію? Чому, коли в інформаційному просторі йде активна боротьба з маніпуляціями, пропагандою, відвертою брехнею російських ЗМІ, український глядач добровільно погоджується переглядати матеріал лідера думок з країни-агресора, наче не розуміючи, що зараз питання інформаційної гігієни є важливим не на рівні окремої людини, а - всієї держави?

На перший погляд, у своїх відео Максим Кац дотримується образу опозиціонера чинній російській владі, викриває та засуджує її злочини, підтримує словом Україну, знімаючи серію роликів про війну, її наслідки, виступає проти махрових пропагандистів, таких як Соловйов, Кисельов. З іншого боку, він покинув територію Росії після початку повномасштабного вторгнення, входить до числа «іноземних агентів» за версією Міністерства юстиції РФ. Що ж може бути не так на третій погляд? Чому українцям не варто розраховувати на підтримку відеоблогера і самим припинити його підтримувати?

1. Як заявляє Максим Кац у численних інтерв'ю та відео – він патріот своєї країни, хоче зробити її краще, у майбутньому стати мером Москви.

Тобто, де б він зараз не був, які б обставини не відбувалися – він діятиме саме в інтересах своєї країни, представлятиме, захищатиме, виправдовуватиме свій народ. На думку блогера, росіяни хоч і несуть

відповідальність за війну, мають вибачитися перед українцями, проте самої їх вини у цьому немає. Вона лежить виключно на президентові РФ та владній верхівці. Самі ж росіяни теж є жертвами путінського режиму.

2. Риторика Максимових відео суперечить незалежності, територіальній цілісності України, а також українській національній самоідентичності.

Він просуває ідею «руського світу». Фактично робить те саме, що і пропагандисти на російському телебаченні, проте подає цю ідею у більш привабливому ліберальному ненасильницькому вигляді.

«Руський світ, тобто: спільна мова, історія та культура, прозорі кордони – це не абстрактні поняття, а конкретні переваги, від яких усі ми тільки перемагаємо», - заявив блогер в одному з відео. Проблема в тому, що переваги такого союзу існують лише для сторони росіян, для українців же така реальність загрожує повною втратою себе як держави та нації.

У своїх відео блогер підтримує російський імпералістичний наратив, що українці та росіяни – один народ, майбутнє їх країн без об'єднання не є можливим. В одному з роликів називає харків'ян, киян, одеситів, миколаївців «нашими людьми», українськими військових – «нашими військовими», українське місто Харків – «нашим російським містом». Блогер, ніби зовсім хоче стерти межі між українцям та росіянами як різними націями. Своїми промовами він прагне досягнути того самого, що й армія окупанта, тільки не через бомби й фізичне вбивство, а розважальними відео на Youtube та ментальним самогубством українців, яке вони здійснюють щоразу вмикаючи ролики з «м'якою» пропагандою та підсвідомо сприймаючи.

3. Все ж Максим Кац в першу чергу – це людина зацікавлена побудувати політичну діяльність у РФ.

Тому його промови не можуть бути нецікавими потенційним майбутнім виборцям. У питанні щодо повернення анексованих територій до складу України він дотримується популярної серед росіян

думки – «не все так однозначно, нічого повертати не будемо». Хоча у січні 2015 року тон цього питання, як від Каца-користувача соціальною мережею twitter, а не Каца-опозиціонера, звучав більш глузливо у бік українців: «Чат, на мене напали активні українці і розказують, що Крим – це Україна. Що робити?».

4. Скажи, мені хто твій друг, і я скажу, хто ти. Дитячі приказки актуальні навіть для світу дорослої політики.

Оточення Максима Каца є досить суперечливим. У своїх відео він неодноразово робить посилання на своїх приятелів-блогерів, ділиться їх сторінками, поширює контент у себе в профілі. Дивно бачити, як людина, що в медіапросторі підтримує український народ у такі важкі часи, виражає співчуття і паралельно з цим приятелює з людиною, що має кардинально інші думки та погляди на ситуацію, що склалася.

Мільйони українців перестали спілкуватися з рідними, друзями, бо не поділяють поглядів стосовно війни, загарбницької політики Росії. Їм важко про це говорити та не говорити. Кац же продовжує дружбу з блогером Іллею Варламовим, що «прославився» в українському інфопросторі фільмом про Україну на Youtube у фентезійно-пропагандистському жанрі. Наразі фільм видалено з соціальної мережі.

Цікаво, як Максим Кац може засуджувати, викривати Соловйова, при цьому ж вести дружбу з його більш молодшою та кучерявою версією? Можливо, хтось з них все ж не щирий у своєму публічному ставленні до українців?

5. У відеороликах блогер використовує досвід свого покерського минулого: так само професійно тасує факти, як робив це з картами. В минулому це – флеш рояль, сьогодні – менш значний стрит.

В опитуванні, що проводив блогер у Москві «Як росіяни ставляться до військового вторгнення на територію України?», було неправильно розподілено результати опитування. Були представлені такі відповіді «точно за», «скоріше так», «скоріше проти», «точно проти». Коли опитані

фактично підтримували дії політиків – відповіді зараховували до «інше», коли відповідали, що не можуть відповісти точно – «точно проти». За підтасованими результатами опитування, більшість людей виявилася «проти війни» або ж «скоріше проти». Хоча, якщо передивитися відео і перерахувати результати, то виявиться, що лише 8 людей зі 107 мають чітку позицію «проти». Можна припустити, що викривлення результатів опитування було здійснено з метою відбілити населення Росії, показати, що там є адекватні люди, які виступають проти війни.

Максим Кац є активним контентмейкером ліберального медіаресурсу для української аудиторії. Проте не можна сказати, що він приносить явну користь для підписників з України. Все ж, в першу чергу блогер є російським політиком, який у щоденних відео підсипає отруту у свідомість прихильників, змушуючи повірити, що є «хороші росіяни», яким можна довіритися у майбутньому та знайти серед них союзників. Окрім того, він співпрацює з рекламним агентством, що платить податки, які потім перетворюються на озброєння для ворожої армії. Виходить так, що Максим Кац запускає відео у підтримку України, щось рекламує в ньому, рекламне агенство отримує кошти за ролик, платить податки з нього, а потім ці ж кошти, зароблені на переглядах українських глядачів, лучать їм в будинку у вигляді снарядів.

Блогер показує жахи війни та наслідки діяльності російської армії для іноземних користувачів Youtube. Проте він же в їх очах виставляє росіян жертвами путінського режиму, мучениками, заручниками ситуації, що спотворює дійсність.

2.7 Загальна характеристика інтернет-видання «Дождь»

Інтернет-видання «Дождь» є одним з найвідоміших російських незалежних медіа-ресурсів. Історія заснування "Дождь" (Dozhd) бере свій

початок у 2010 році в Москві. Засновниками проекту були Наталія Сіндєєва та Олексій Венедиктов, які раніше працювали журналістами на телеканалі «Росія».

Початкова мета створення «Дождь» була надати альтернативну платформу для незалежного та критичного журналістського висвітлення подій в Росії. Вони хотіли створити медіа, яке зосередиться на якісному аналізі та коментарях з питань політики, суспільства, культури та економіки.

У жовтні 2010 року «Дождь» запустив свій веб-сайт і почав публікувати статті, відеоматеріали та інтерв'ю з відомими політичними та культурними діячами. Згодом, в лютому 2011 року, вони розпочали своє мовлення в режимі онлайн, ставши першим незалежним російським інтернет-телеканалом.

З 2020 по 2022 рік «Дождь» мав російську телевізійну ліцензію. Після початку війни між Україною та РФ, телеканал тимчасово зупинив свою діяльність на батьківщині. Потім транслював новини у Латвії. І після скандалу переїхав на нідерландське телевізійне мовлення.

«Телеканал Дождь» на Youtube має 3,8 млн підписників, twitter – 2.2 млн. читачів, Instagram - 515 тис. фоловерів, Telegram- 417 тис. послідовувачів.

Особливості та характеристики «Дождя»:

1. Незалежність.

Проект виступає як незалежний медіа-ресурс, що намагається представляти різні точки зору та аналізувати події з різних політичних спектрів. Видання намагається не підпорядковуватись політичним та владним впливам, щоб забезпечити свободу слова та критичний підхід.

2. Акцент на новинах.

Висвітлює актуальні новини, аналізує події та розробляє репортажі з різних сфер життя, включаючи політику, економіку, соціальні питання, культуру та спорт.

3. Мультимедійний формат.

«Дождь» використовує різні формати: текстові матеріали, відеорепортажі, інтерв'ю та живі трансляції, щоб надати різноманітну інформацію своїм читачам. Активно використовує соціальні медіа для поширення своїх матеріалів.

4. Критичний підхід

«Дождь» часто ставить питання, критикує владні органи та політичний устрій Росії. Вони зосереджуються на дослідженні корупції, правах людини, свободі слова та інших соціально важливих питаннях.

5. Міжнародне висвітлення

Також «Дождь» звертає увагу на міжнародні події, аналізує міжнародні політичні та економічні тенденції, розробляє репортажі про події, що мають глобальне значення.

Міжнародна організація «Репортери без кордонів» відзначила російський телеканал «Дождь» сертифікаційним знаком «Ініціатива довіри до журналістики» (Journalism Trust Initiative, JTI). Знак свідчить про визнання якісної журналістики та довіру до редакційної політики «Дождя». Це перше медіа, що отримала винагороду, знаходячись в еміграції.

2.8 Особливості інтернет-видання «Дождь»

Youtube акаунт «Телеканал Дождь» навіть закордоном є російським медіа, що просуває інтереси росіян та своєї країни. На перший погляд відео на каналі є об'єктивними, з дотриманням усіх журналістських стандартів, корисними для росіян, що втомилися від пропагандистського телевізійного шуму та шукають альтернативні свіжі думки. Проте не все, що корисне для російської аудиторії, піде на користь українському глядачеві.

Аналізуючи текстовий та відео контент каналу, можна зробити висновки, що він вирішив піти стежкою Максима Каца.

Скандал навколо Криму.

У січні 2017 року телеканал втратив телевізійне мовлення на території України через те, що у новинах показав Крим як територію Росії, що, звичайно, порушує територіальну цілісність України. Засновниця «Дождя» тоді надала коментар, що інакше вони не могли вчинити, оскільки за російським законодавством Крим – це територія РФ. І вони, як російський телеканал не мали права зобразити інакше.

Ситуація повторилася вже на території Латвії у 2022 році. Фактично телеканалу нічого не загрозувало, проте звичка привласнювати Крим Росії притаманна все ж усім росіянам, навіть ліберально налаштованим. На цей раз управління каналом назвало це «неважливою технічною помилкою, яку немає сенсу виправляти». Телеканал був оштрафований на 10 000 євро Національною радою з електронних засобів масової інформації. Проте сумнівно, чи зробила команда телеканалу для себе висновки.

Хоч телеканал «Дождь» і позиціонує себе як незалежне ЗМІ, що на той момент прийняло прихисток Латвії і вело телевізійне мовлення на її території, попри це називає російську армію – своєю армією, виправдовуючи це національною приналежністю та прикриваючи засобом художньої виразності, що по суті все одно є неприйнятним, коли ЗМІ є зареєстрованим в іншій державі.

Одним з викривачів справжнього обличчя телеканалу «Дождь» є Олексій Коростельов, що під час прямого ефіру «Здесь и сейчас» висловив думку, що репортажі журналістів допомагають в оснащенні російської армії. Журналіст згадав про електронну пошту та Telegram-бот, до яких можна надсилати повідомлення про порушення під час мобілізації в Росії. Ведучий пожалів російських окупантів та висловив надію, що їхні репортажі здатні надати допомогу військовослужбовцям, зокрема, в питаннях оснащення та простих зручностей на фронті, адже за словами, що розказують рідні військовослужбовців – там жах. Слова цього журналіста вкотре доводять, що на якій би відстані від своєї країни російські журналісти

не були, навіть у романтичному «вигнанні», вони все одно залишаються представниками інтересів РФ, її армії та народу. Якби політика каналу публічно не засуджувала дії армії окупанта, вона лишається «їхньою». Так, це армія мародерів, гвалтівників і вбивць, але їй все одно треба допомагати, там же «наші люди».

Якщо Кац у своїх відео показував обездолених росіян, що страждають від путінського режиму, намагався викликати до них співчуття. То «Дощ» пішов ще далі: окрім виправдання бездіяльності та пасивності цивільних росіян, вони намагаються викликати співчуття ще й до їх армії. Хоча після ефіру головний редактор телеканалу Тихон Дзядко й спростував інформацію щодо надання допомоги російській армії, проте виникає зустрічне питання: чому під час ефіру ніхто не зупинив ведучого, а дозволив йому «обмовлятися» на декілька хвилин?

2.9 Успіх серед українського глядача інтернет-видання «Дощ»

Фактично у телеканала немає відвертих гріхів перед стандартами журналістики та етики, жорстких пропагандистських наративів та маніпуляцій. Проте те, що вони заблукали у Кримському питанні, підтримують ідею, що відповідальність за жорстоку війну несе виключно Путін, в інтерв'ю можуть пропливати тези, що українці та росіяни – один народ, леліють образ «борців за вільну журналістику» в Європі – це має вже насторожити українського споживача інформації та відвернути від каналу. Додаткові ресурси інформації можна шукати не тільки серед російського інфопростору.

У будь-якому разі, як би сюжет новин не подавався під маркою максимальної об'єктивності та адекватності, він все одно буде знятий крізь призму суб'єктивного сприйняття росіянином. Тому наразі, коли українці та росіяни стоять по різні боки правди, не потрібно шукати серед них

співчуття, порозуміння, навіть якщо вони теж у числі «іноземних агентів». В першу чергу «Телеканал Дощ» репрезентуватиме інтереси своєї країни, народу. До того ж як зареєстроване медійне підприємство в Росії, вони зобов'язані виконувати свої податкові зобов'язання. Власниця інформаційного каналу Наталья Сіндеєва продовжує володіти активами в Росії, вона не ліквідувала ТОВ «Телеканал Дощ», продовжує володіти бізнесом та сплачувати податки в РФ за рахунок реклами та переглядів української аудиторії.

ВИСНОВКИ

Російські ліберальні медіаресурси мають свої переваги та недоліки для української аудиторії.

Переваги:

Різноманітність інформації

Російські ліберальні медіаресурси можуть надати альтернативний погляд на події в Росії та світі, який може відрізнятися від державного контрольованого медіа.

Критичний підхід

Ліберальний медіапростір зазвичай виступає з критикою влади, корупції, порушень прав людини та інших проблем. Вони можуть надати українській аудиторії інформацію про внутрішню політику та суспільні процеси в Росії, яку важко знайти в офіційних російських джерелах.

Зрозуміння позицій російського суспільства

Український споживач може краще розуміти думки, настрої та реакції російського суспільства на події в країні та за її межами.

Недоліки:

Пропагандистський контекст

Вони все ще функціонують в пропагандистському середовищі, де вплив державної машини може обмежувати їхню незалежність та об'єктивність.

Відсутність української перспективи

Зазвичай вони фокусуються на внутрішніх проблемах РФ, не враховуючи українську перспективу та інтереси. Це може призводити до неповної або однобічної інформації про події, що стосуються України.

На основі аналізу російських ліберальних медіаресурсів, можна стверджувати, що вони несуть більшою мірою шкоду українському суспільству. Навіть, якщо у споживача такого контенту все добре з рівнем

критичності до новин, фільтрації фактів, то у будь-якому разі російські блогери, навіть не перебуваючи в країні агресорі, сплачують їй податки з реклами. А чим більше переглядів, у тому числі українських, тим більше податків йде на озброєння російській армії.

Фактично, висвітлюючи події в Україні блогери займаються прибутковим бізнесом, адже на війні можна робити необмежений щоденний контент, заробити репутацію «сміливця, що бореться за правду», ввійти в історію. До того ж, саме ліберальна позиція дозволяє лідерам думок всидіти на двох стільцях: прихильність української та російської аудиторії. На майданчиках з ліберальним російським контентом українці шукають порозуміння, співчуття. Росіяни же відшуковують виправдання в своїх очах і світу своєї бездіяльності, підтвердження своєї невинуватості та непричетності до війни.

Тільки, якщо росіяни при перегляді ліберального відеоконтенту можуть закрити свої потреби, то українці мають закрити вкладку з такими відео. Адже найголовнішим мінусом контенту Юрія Дудя, Максима Каца, «Телеканалу Дождь», буде те, що в ньому завжди буде відсутність української перспективи. Сюжети роликів відображали та відображатимуть інтереси російської сторони: за необхідності відбілюватимуть, виправдовуватимуть, будуть переконувати українців у необхідності вирішення збройного конфлікту саме на їх умовах та способами.

Проблема в тому, що українці хочуть зрозуміти позиції російського суспільства, але воно не робить зустрічних дій. Якщо російський глядач і буде дивитися українських російськомовних блогерів, то буде тільки відшукувати підтвердження своєї правоти, на жаль, саме так працює психологія менталітету, що зростав довгі століття в умовах російського імперіалізму.

У наш час є надважливим розбірливе споживання інформації. Тому, на мою думку, представники української аудиторії можуть переглядати російський ліберальний контент виключно з метою, щоб впевнитися, що

ворог залишається все ще ворогом для української державності, цілісності країни та самоідентичності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лаврик О. В. Основи журналістики: Навчально-методичний Л 13 посібник для студентів зі спеціальності "Журналістика". – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 73 с.
2. https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_dentichn_st_patr_otizm_s_nnost_17-18_serpnya_2022.html
3. Про медіа. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 02.06.2023).
4. На пьедестале: новички рейтинга знаменитостей Forbes – 2018. *Forbes.ru*. URL: <https://www.forbes.ru/forbeslife-photogallery/365149-na-pedestale-novichki-reytinga-znamenitostey-forbes-2018?photo=7> (дата звернення: 02.06.2023).
5. ВДудь-YouTube. URL: <https://www.youtube.com/@vdud> (дата звернення: 02.06.2023).
6. Беляев И. "Настоящий о настоящем": в Сети обсуждают колымский фильм Юрия Дудя. *Радио Свобода*. URL: <https://www.svoboda.org/a/29900498.html> (дата звернення: 02.06.2023).
7. ПостТВ. *Wayback Machine*. URL: <https://web.archive.org/web/20181116041257/https://newtimes.ru/articles/detail/172234/> (дата звернення: 02.06.2023).
8. URL: <https://web.archive.org/web/20190401191844/https://echo.msk.ru/programs/odin/2063346-echo/> (дата звернення: 02.06.2023).
9. «Ничтожная мразь»: за что соловьев набросился на дудя - газета.ru. *Газета.Ru*.

- URL: https://www.gazeta.ru/culture/2019/09/06/a_12630433.shtml (дата звернення: 02.06.2023).
10. Дудь Ю. Пост від 28.01.2023 . *Instagram*.
URL: https://www.instagram.com/p/CahYp_iMPZ_/ (дата звернення: 02.06.2023).
 11. вДудь. Человек во время войны / Man during war, 2022. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3kItbrHHVO8> (дата звернення: 02.06.2023).
 12. Загін Кіноманів. ЮРІЙ ДУДЬ - ДРУГ ЧИ ВОРОГ УКРАЇНИ?, 2022. *YouTube*.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=gcP7_FDNGaY (дата звернення: 02.06.2023).
 13. Максим Кац. Кто такой Максим Кац. Моя биография @Max_Katz, 2021. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=I86E8yR8Pv0> (дата звернення: 02.06.2023).
 14. Кац М. Максим Кац (@maxim_katz) • Instagram photos and videos. *Instagram*.
URL: https://www.instagram.com/maxim_katz/ (дата звернення: 02.06.2023).
 15. Максим Кац. Чят, чей Крым?. *Twitter*.
URL: https://twitter.com/max_katz/status/689402986108293120 (дата звернення: 02.06.2023).
 16. Максим Кац. Что думают жители Москвы о войне | Опрос на улицах столицы (English subtitles) @Max_Katz, 2022. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eNwe24PIPTQ> (дата звернення: 02.06.2023).
 17. <https://drive.google.com/drive/folders/1olTr8NJB0Hew3xFHA3GHkS0eCiwJAu->

18. Телеканал «Дождь». *Телеканал «Дождь»*. URL: <https://tvrain.tv/> (дата звернення: 02.06.2023).